

Ο ΤΟΥΡΚΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ PIRI REIS ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΚΥΠΡΟ

Πολλές κουβέντες γίνονται, τό τελευταῖο χρονικό διάστημα, γιά τό εἰδικά ἐφοδιασμένο ἐπιστημονικό τουρκικό πλοῖο, πού ἔχει τό ὄνομα ἑνός ἐπιφανοῦς Τούρκου Χαρτογράφου καί Περιηγητῆ, πού μάλιστα θανατώθηκε ἀπό τό ἴδιό του τό κράτος, ὅταν ἔπese σέ δυσμένεια ἢ προσφορά του.

Ἐπειδή εἶναι ὠφέλιμο οἱ πηγές τῆς Ἱστορίας νά εἶναι ἀνά πᾶσα στιγμή στήν ἀντίληψη τῶν πολιτῶν, γιατί εἶναι ὁ μόνος χῶρος, ὅπου διδάσκεται κανεῖς καί ἀπό μόνον τήν ἀναφορά τῶν συμβάντων, δημοσιεύουμε τούτη τήν περιληπτική ἀναφορά καί προσδοκοῦμε νά διαφωτίσει ἐπίκαιρα.

Γιά πόσα πράγματα ἦταν τό ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος - ἀπό πόσους αἰῶνες πρίν - ἡ Νῆσος Κύπρος; Ποιητικό τό ἐρώτημα. Πολυσέλιδες οἱ σχετικές ἱστορικές ἀναφορές.

Σέ μιά ἀπλή περιδιάβαση τῶν Ἀρχείων ρίχνουμε φῶς σέ μιά συγκεκριμένη χρονική ἐποχή (16ος αἰώνας) καί μαθαίνουμε:

Σύμφωνα μέ τήν Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (Cambridge University Press, London, 1976, σ. 29), ὁ πόλεμος με-
ταξύ Ὀθωμανῶν καί Βενετῶν τήν περίοδο 1499-1502, λόγω συγ-
κρουόμενων συμφερόντων στή Μεσόγειο, ἦταν σέ ἔξαρση.

Ἡ Ἀδριατική ἦταν ἀμφισβητούμενη περιοχή, ἀφοῦ ἄλλες πε-
ριοχές ἦταν στήν ἐπιρροή τῆς Βενετίας, ὅπως τό Ναυαρίνο, ἡ
Ἀλβανία καί ἡ Δαλματία. Ἡ Ὀθωμανική Αὐτοκρατορία, μέ βά-

ση τήν ανάγκη ἐδραίωσής της καί ἐπέκτασης τῆς δύναμής της, καραδοκοῦσε.

Ἀπό τίς ἱστορικές ἀναφορές μαθαίνουμε, ἐπίσης, πώς ὁ φημισμένος Τοῦρκος ναυτικός Oruc Reis, πού εἶχε γεννηθεῖ στή Μυτιλήνη τό 1470, ἦταν πατέρας τῶν ἀδελφῶν Barbaros, πού διακρίθηκαν ὡς κουρσάροι. Στή συνέχεια ἔχουμε τόν Kemal Reis, πού φέρεται γεννηθεῖς στήν Καλλίπολη, καί διέθετε, ἐπίσης, τή φήμη μεγάλου κουρσάρου στή Μεσόγειο.

Τότε, ἐκεῖνα τά χρόνια, συναντῶμεν τήν πρώτη ἀναφορά γιά τόν Ἱστορικό καί Περιηγητή καί δεινό Ναυτικό, ὡς πρὸς τίς πολεμικές του ἐπιτυχίες, Πίρι Ρέις. Ὁ Σουλτάνος Bayezid ὁ Β' (1481-1512) καλεῖ τόν Kemal Reis, μαζί μέ τόν ἀνιψιό του Piri Reis, καί τόν τοποθετεῖ στόν ὀθωμανικό στόλο, μέ μισθό μεγάλο, καί διακρίσεις. Ὅμως ὁ Kemal πεθαίνει τό 1511, ὅταν τό πλοῖο του βυθίστηκε σέ μιά θαλασσοταραχή.

Πορεύεται πλέον μόνος ὁ ἀνιψιός τοῦ ἔμπειρου θεῖου, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξύ εἶχε περιηγηθεῖ ὁλόκληρη σχεδόν τή Μεσόγειο. Εἶχε συμμετάσχει σέ ἐπιτυχεῖς ναυμαχίες ὡς Κυβερνήτης πλοίου καί εἶχε πετύχει νίκες σπουδαίες, ἰδίως στήν κατάληψη ἀπό τοὺς Τούρκους τῆς Αἰγύπτου.

Αὕτῃ ἰδιαίτερα ἡ διάκριση ἔδωσε τήν εὐκαιρία στό νεαρό θαλασσομάχο νά τιμηθεῖ ἀπό τό Σουλτάνο Selim τόν Α'. Ἐκείνη τήν ἐποχή τῶν διακρίσεων καί τῶν τιμῶν ἦταν πού παρέδωσε στόν Σουλτάνο ἓνα Χάρτη Παγκόσμιο, πού εἶχε ὁλοκληρώσει στήν Καλλίπολη τό 1513, βασισμένο στίς μελέτες του.

Τό 1522 πραγματοποιεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Σουλτάνου κατὰ τῆς Ρόδου. Δέν εἶναι ἱστορικά ἐπιβεβαιωμένο, ὅτι συμμετεῖχε σέ αὐτή ὁ ἐρευνητής μας, ἀλλά τό 1524 σέ πλοῖο, ὑπὸ τίς διαταγές τοῦ Sodrazam Ibrahim Pasa, ταξιδεύει γιά καιρό, καί τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νά τοῦ παρουσιάσει τό Χαρτογραφικό του Ἔργο, πού φτάνει ἔτσι καί στό Σουλτάνο.

Νά σημειώσουμε ἐδῶ πώς μεγάλοι ἥρωες τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους

ἐκείνο τό διάστημα, καί ὅχι μόνον, ἦταν οἱ κουρσάροι, ἓνας ἐκ τῶν ὁποίων ἦταν ὁ συνονόματος τοῦ Piri Reis, Hary Barbarossa, γόνος τοῦ ἐκ Μυτιλήνης, ὅπως προαναφέραμε, ἱστορικοῦ προγόνου τῆς Οἰκογένειας.

Εἶχε μεγάλη σταδιοδρομία ὡς μεταφορέας ἐμπορευμάτων ἀπό τῇ Θεσσαλονίκη καί εἶχε φροντίσει γιά τήν ἐνδυνάμωση τοῦ τουρκικοῦ στόλου σέ μεγάλο βαθμό. Θεωρεῖται ἓνας ἀπό τοὺς μεγαλύτερους ἥρωες καί ὁ τάφος του ἐθεωρεῖτο μνημεῖο γιά ἀξιοματικούς τοῦ Ὁθωμανικοῦ Στόλου, οἱ ὅποιοι, πολλές φορές, πρὶν ξεκινήσουν κάποια σημαντική ἐκστρατεία, πῆγαιναν καί προσκυνούσαν.

Ὁ Piri Reis, ἐν τῷ μεταξῷ, συμμετεῖχε σέ ἐπιχειρήσεις στό Σουέζ, στήν Πορτογαλία, στήν Ἐρυθρά Θάλασσα, πού θεωρήθηκαν μεγάλες ἐπιτυχίες γιά τὰ συμφέροντα τοῦ Τουρκικοῦ Ἔθνους. Μεγάλες ἀπολαυές καί διακρίσεις διαδέχονταν ἡ μία τήν ἄλλη.

Ὁ ἐπόμενος στόχος τοῦ στόλου τώρα, πού βρισκόταν ὑπὸ τίς διαταγές τοῦ Piri Reis, ἦταν νά ἐκτοπιστοῦν οἱ Πορτογάλοι τελείως ἀπό τόν Ἰνδικό Ὠκεανό καί ἰδιαίτερα ἀπό τή σημαντική πόλη /λιμάνι Μουσκάτ.

Παρά τό ὅτι χάθηκαν στήν ὅλη πολεμική αὐτή ἐπιχείρηση 30 ὁλόκληρα πλοῖα, τελικά ἐγίνε κατορθωτή ἡ κατάληψη τῆς πόλης καί ἡ αἰχμαλωσία τῶν κατοίκων της γιά νά χρησιμοποιηθοῦν στή συνέχεια ὡς σκλάβοι τῆς Αὐτοκρατορίας.

Μετά εἶχε σειρά ἡ πόλη Χουρμούζ καί ἀργότερα στόν Περσικό Κόλπο ἡ ἱστορική πόλη τῆς Βασόρας. Ὅμως δέν ἦταν εὐκόλη ὑπόθεση νά κατακτηθοῦν αὐτές οἱ πόλεις ἀπό τόν τουρκικό στόλο, παρά τίς προσπάθειες.

Στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές διαδόθηκε, ὅτι ὁ Piri Reis δωροδοκῆθηκε ἀπό τοὺς πολιορκούμενους καί διέλυσε τήν πολιορκία, καταφεύγοντας γιά κάλυψη τῶν πλοίων του στό Σουέζ καί στήν Αἴγυπτο.

Ἐκεῖνος βέβαια κινήθηκε ἔτσι, γιατί εἶχε πληροφορίες, ὅτι ὁ

πορτογαλικός στόλος κινούνταν απειλητικά και ήθελε να αποφύγει έγκλωβισμό του στόλου. Όμως, «αί βουλαί του Κυρίου του» ήταν διαφορετικές.

Στήν Αίγυπτο φυλακίστηκε και - σύμφωνα με διαταγή του Σουλτάνου - αποκεφαλίστηκε, έπειδή έγκατέλειπε την πολιορκία στην πόλη Χουρμούζ. Ήταν τέτοιες οι πληροφορίες που έφτασαν στην Πύλη, ώστε ένα άξιο Ναύαρχο να τον οδηγήσουν στον αποκεφαλισμό, χωρίς καν να του επιτρέψουν να απολογηθεί.

Ζήτησαν την παρουσία του στην Κωνσταντινούπολη και έκλεισαν «μέ τό μαχαίρι» τό κεφάλαιο της ζωής ενός πολυμαθής ανοιχτόμυαλου μελετητή, που πρόσφερε σημαντικό έργο. Έκείνος είχε την έλπίδα, ότι παρουσιάζοντας τό έργο του στους ήγεμόνες του θα μπορούσε να βάλει τά θεμέλια στον τομέα της Χαρτογραφίας, εκ μέρους των Όθωμανών και αυτό θα παρότρυνε, στή συνέχεια, σε παρόμοια έργα για τό καλό της Ναυτιλίας.

Δυστυχώς, όμως, παρέμεινε μιά απομονωμένη περίπτωση, σέ αντίθεση με την κατάσταση που επικρατούσε εκείνη την εποχή, κατά την οποία ξημέρωνε ο Διαφωτισμός στή Δύση. Εκεί, όπως ξέρουμε, στά ευρωπαϊκά κράτη υπήρχε ή ώθηση στή δημιουργία τέτοιων έργων, όχι όμως στήν Όθωμανική Έπικράτεια.

Τό όγκωδες έργο του «Kitab-1 Bahriye» και τά τμήματα από τους δύο παγκόσμιους χάρτες του, που σώζονται μέχρι σήμερα, μαρτυρούν, ότι ο πολυταξιδεμένος Τοῦρκος ναυτικός ήταν προσωπικότητα της Αναγέννησης και δέν εκτιμήθηκε από την εποχή του και από τή χώρα του, όπως του άξιζε.

Μέ την ιταλική λέξη «portolano» όρίζονται διεθνώς οι χρήσιμες ναυτιλιακές οδηγίες και ό,τι σχετικό έχει σκοπό να φέρει διευκολύνσεις στό έργο των ναυτικών στά ταξίδιά τους. Όδηγοί ναυσιπλοΐας, οι περίφημοι «πορτολάνοι», αυτή τή μεσαιωνική περίοδο, συντάχθηκαν πολλοί. Τό έργο αυτό, τό εργαλείο σωστότερα αυτό, περιήλθε στίς νέες γενιές των ναυτικών από την Βυζαντινή περίοδο.

Διέθετε πολλές λεπτομέρειες, προσανατολισμό σέ σχέση μέ τόν Οὐρανό, πρίν βρεθεῖ ἡ πυξίδα στά χέρια τῶν ναυτικῶν καί ὀριστεῖ ἡ περιγραφή τῶν ἀκτογραμμῶν. Ὁ χρωματισμός, ἐπίσης, τῶν σημείων ἀναφορᾶς εἶχε τά ἴδια σταθερά χρώματα, καί ὅλες οἱ πληροφορίες, πού διέθετε, ἦταν ζωτικῆς σημασίας γιά τό ἐμπόριο καί τήν διακίνηση πλοίων, ἐκείνη τήν ἐποχή.

Ἕνας Πορτολάνος εἶχε καί συλλεκτική ἀξία γιά τίς βιβλιοθηκές τῶν πλουσίων τῆς ἐποχῆς, εἶχε καί χρηστική ἱστορική πληροφόρηση καί κυρίως ἦταν δείγμα τοῦ ἴδιου τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς, στήν ὁποία ἀναφερόμαστε.

Ἐδῶ εἶχε θέση ξεχωριστή καί ἡ Κύπρος, ἀφοῦ, καί μέσα στά ἐνδιαφέροντα τῶν ἡγεμόνων τῆς περιοχῆς, πάντα ὑπῆρξε πρῶτος στόχος καί ἰδιαίτερα στή βουλιμία τῶν Τούρκων εἶχε ξεχωριστή θέση.

Ἡ Κύπρος, ἕνα ἀπό τά βασικά νησιά τῆς Μεσογείου, στά γραφόμενα περί τοῦ Πίρι Ρéis εἶχε πρωτεύουσα θέση. Σύμφωνα μέ τό ἔργο τοῦ καθηγητῆ Α. Κλ. Σοφοκλέους, «Εἰσαγωγή στήν ἱστορία καί Γεωγραφία τῆς Κύπρου», συναντῶμεν τίς ἀναφορές τοῦ Πίρι Ρéis, πού λένε, μεταξύ ἄλλων, καί τά ἑξῆς:

«...Ἡ Κύπρος εἶναι τό τρίτο σέ μέγεθος νησί τῆς Μεσογείου. Βρίσκεται στή βορειοανατολική γωνιά τῆς Μεσογείου. Ἡ μέση τιμή τῶν συντεταγμένων τοῦ Κυπριακοῦ χώρου εἶναι 35° βόρειο Γεωγραφικό Πλάτος καί 33° ἀνατολικό. Τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ νησιοῦ ἀπό ἀνατολικά πρὸς δυτικά εἶναι 224 χλμ., καί τό μεγαλύτερο πλάτος του, ἀπό βόρεια πρὸς νότια, εἶναι 98 χλμ.

Αὐτό τό νησί πραγματικά - συνέχιζε ὁ Πίρι Ρéis - δέν εἶναι σάν τά ἄλλα νησιά, διότι ἀπό ὅλες τίς πλευρές περιβάλλεται ἀπό μουσουλμανικά μέρη, ὅπως οἱ ἀκτές τῆς Ἀνατολίας, τῆς Συρίας καί τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἶναι κατ' ἐξοχήν εὐλογημένο καί ἀκμάζον νησί.

Ἡ περίμετρος του εἶναι ἑξακόσια μίλια. Τά βουνά του καί τά

ποτάμια του φημισμένα, ἐνῷ λένε ὅτι ἔχει ἐπτά χιλιάδες χωριά. Κάποτε σέ μιά περιοδεία μέ τά πολεμικά πλοῖα τοῦ πατισάχ μας, φθάσαμε καί ἀράξαμε στό νησί. Τότε ρώτησα τοὺς κατοίκους του ἂν ἀληθεύει, ὅτι τό νησί αὐτό ἔχει πράγματι τόσα χωριά. Ἀπάντησαν, ὅτι προηγουμένως εἶχε, τώρα ὅμως ἔχει τέσσερις χιλιάδες χωριά. Σέ κάθε χωριό ὑπάρχει ποικιλία καί πολλά εἶδη φρούτων, ἐσπεριδοειδῶν, λεμονιῶν καί ζαχαροκαλάμων.

Στή νότια πλευρά τοῦ νησιοῦ ὑπάρχει ἀλυκή καί κάθε χρόνο φτάνουν πλοῖα καί φορτώνουν ἀλάτι.

Ἄς δώσουμε πληροφορίες, πού χρειάζονται οἱ ναυτιλλόμενοι. Τό νησί τῆς Κύπρου εἶναι πραγματικά ἓνα μεγάλο νησί, ἀλλά στό βόρειο μέρος του τά ἀγκυροβόλα πλοίων εἶναι λίγα. Στήν πλευρά αὐτή ἔχει ἓνα κάστρο, τό ὁποῖο λένε Κάστρο τῆς Κερύνειας.

Μπροστά του ὑπάρχει ἓνα ἀσήμαντο λιμανάκι, τό ὁποῖο λένε Ἀλαφοσίγε. Δέν ὑπάρχει ἀξιόλογο λιμάνι στό βόρειο μέρος τοῦ νησιοῦ. Σαράντα μίλια δυτικά αὐτοῦ τοῦ λιμανιοῦ, ὑπάρχει ἓνας κόλπος πού λέγεται Πεντάγια. Στόν κόλπο αὐτόν ὑπάρχουν μόνοι.

Μικρά πλοῖα μόνον μπαίνουν μέσα ἀπό τήν βορειοανατολική πλευρά καί ἀγκυροβολοῦν. Πηγαίνοντας πρός τά δυτικά τοῦ ἀκρωτηρίου Κορμακίτης, βρίσκουμε τόν κόλπο αὐτό, ὅπου ὑπάρχει μία πηγή νεροῦ. Βορειοδυτικά τῆς πηγῆς ὑπάρχει τό νησάκι τῆς Πεντάγιας. Ἀνάμεσα στό νησάκι αὐτό καί στό νησί τῆς Κύπρου ὑπάρχει καλό λιμάνι γιά μικρά πλοῖα».

— Μέ βάση τίς ἱστορικές πηγές πού ἔχουμε στή διάθεσή μας, ὁ Τοῦρκος Περιηγητής καί Χαρτογράφος ἀναφέρεται στό λεκανοπέδιο τῆς Μόρφου, στό κατεχόμενο χωριό Πεντάγια καί στήν ὅλη περιοχή, πού ἦταν κατοικημένη ἀπό τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ὅπως μαρτυροῦν οἱ ἀρχαιολογικοί χώροι καί ἡ Ἱστορία τῆς Κύπρου.

Ἡ διοικητική ἔκταση τοῦ βασιλείου τῶν Σόλων - ἡ ὕστερη ἐποχή τοῦ Χαλκοῦ - ἡ Φραγκοκρατία καί ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος

Πεντάγια τόν έπιβεβαιώνουν. Κατά τήν έποχή τής Φραγκοκρατίας ή περιοχή ύπῆρξε μία από τίς δώδεκα βαρωνίες του βασιλείου τής Κύπρου.

Ή όνομασία είναι σύνθετη. Άποτελεΐται από τόν αριθμό πέντε καί τήν άρχαία λέξη άγνιά, πού σημαίνει δρόμος. Έπομένως, ή ιστορία τής περιοχής έπιβεβαιώνει τόν Τουρκο έρευνητή ως πρός τήν άξία πού διέθετε ή τοποθεσία αυτή, προϋπόθεση τής ανάπτυξης πού έζησε στους κατοπινούς χρόνους.

Γιά τό λιμάνι στή θέση του κατεχόμενου σήμερα Άγίου Έπιφάνιου καί τά κατατοπιστικά στοιχεΐα πού συγκέντρωσε περιδιαβαίνοντας τή θαλάσσια περιοχή τής Πάφου, αναφέρει ό Πίρι Ρείς:

«...Στή συνέχεια από τήν Πεντάγια είναι τό Άκρωτήριο Άγιος Έπιφάνιος, τό όποιο είναι τό βόρειο άκρωτήριο του νησιου τής Κύπρου. Ένα μίλι άπέναντι από τό άκρωτήριο αυτό είναι ένα λεπτό καί μακρύ νησάκι, πού μοιάζει μέ κάτεργο. Τό νερό μεταξύ του μικρου αυτού νησιου καί του άκρωτηριου είναι δεκαέξι όργιές.

Έΐκοσι μίλια νότια του άκρωτηριου Άγιος Έπιφάνιος, ύπάρχει ένα μικρό λιμανάκι, πού λέγεται Γερώνησος, καί μπροστά του ύπάρχουν δύο νησάκια. Είναι χαμηλά νησάκια. Δέκα μίλια νότια από αυτά ύπάρχει άκόμη ένα νησάκι πού λέγεται Δρέπανο. Στήν πέρα πλευρά του ύπάρχει ένας κόλπος, πού είναι άγκυροβόλι καί έχει πόσιμο νερό.

Δέκα μίλια νότια βρίσκεται τό άκρωτήριο τής Πάφου. Είναι χαμηλό άκρωτήριο. Μπορεί κανείς νά πλησιάσει σέ άπόσταση μέχρι καί ένα παλαμάρι. Στή νότια πλευρά του, στίς είκοσι όργιές νερό, ύπάρχει καλό άγκυροβόλιο.

Στή νοτιοανατολική πλευρά του, σέ άπόσταση τριων παλαμαριων, ύπάρχει ξέρα. Τό νερό σέ αυτή τήν ξέρα είναι δεκαεπτά σπιθαμές. Τό νερό μεταξύ τής ξέρας αυτής καί των πύργων, είναι τέσσερις όργιές.

Τρία μίλια νοτιοανατολικά τῆς Πάφου εἶναι δύο νησάκια, πού ὀνομάζονται Μούλια. Στή δυτική πλευρά αὐτῶν τῶν νησιῶν ὑπάρχει μία ξέρα, καί τό νερό πάνω της εἶναι ἔξι σπιθαμές. Ἄν θέλει νά πάει κανεῖς ἀπό τήν Πάφο στά νησιά αὐτά, πρέπει γιά νά ξεφύγει τίς ξέρες, νά γυρίσει ἕνα μίλι».

- Περιοριζόμαστε ἕως ἐδῶ παραθέτοντας ἕνα ἐνδεικτικό μέρος μόνον, ἀπό τήν περιήγηση τοῦ Ὁθωμανοῦ Χαρτογράφου γιά νά καταδείξουμε τήν ἐπιστημονική βάση πού διέθετε ἡ Ἑργασία του, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζεται, ἕως καί τίς μέρες μας, πολύτιμη, γιά τοὺς ἐρευνητές.

Τά στοιχεῖα πού παραθέτω, εἶναι ἀπάνθισμα γραφομένων, πού περισυνέλεξα ἀπό τίς Βιβλιοθήκες πού ἐπισκέφτηκα στή Λευκωσία, τόν τελευταῖο καιρό, καί εὐχαριστῶ γιά τό πολύτιμο δῶρο μελέτης, πού μοῦ παρέχουν.

Τό μικρό ἐδάφιο πού ἀναφέρω εἶναι ἐνδεικτικό τοῦ Ἔργου τοῦ Πίρι Ρεῖς. Δέν διεκδικῶ νά λάβω θέση ἀνάμεσα σέ Εἰδικούς καί Ἱστορικούς. Μόνον ὡς δημοσιογραφική καταγραφή ἐπεδίωξα τήν περίληψη. Ὁ λεπτομερής κατατοπιστικός γιά τοὺς ναυτικούς -καί ὄχι μόνον- τρόπος, πού ὁ Πίρι Ρεῖς περιδιαβαίνει ὅλη τήν ἐναλία περιοχή τῆς Κύπρου καί καταγράφει τήν πᾶσα λεπτομέρεια, εἶναι πλούσια πηγὴ δεδομένων, ἀκόμη καί σήμερα.

Πόσες ὀργιές ἀπόσταση - πόσες ξέρες - πόσο νερό πάνω τους, εἶναι πολύτιμα στοιχεῖα γιά νά μποροῦν τά πλοῖα νά ξεφεύγουν τήν πρόσκρουση. Πόσες μικρές νησίδες, ὅπου βρίσκεται πόσιμο νερό γιά ἐφοδιασμό τῶν ναυτικῶν καί ὅ,τι εἶναι χρήσιμο νά ἀναφερθεῖ ἀπό πλευρᾶς γόνιμου ἐδάφους, ὀρεινῶν ὄγκων, ἀπότομων ἀπροσπέλαστων σημείων, κ.ἄ.;

Τό νησάκι πού ἀναφέρει μέ τό περίεργο σχῆμα στήν περιοχή τοῦ Ἀκάμα - γιατί σέ αὐτή τή γεωγραφική περιοχή, ἀναφέρεται - εἶναι ἡ βραχονησίδα Μαζάκι.

Τά νησάκια πού ἀναφέρει στό κείμενο, παρακάτω ἀπό τήν πε-

ριοχή της Πάφου, πρέπει νά είναι ή περιοχή, όπου αναδύεται ό βράχος ή ή πέτρα τοῦ Ρωμιοῦ, ὀνομασία αἰώνων στό βράχο, πού φέρει ό μύθος νά ἔριξε ό Ἀκρίτας, μεσαιωνικός ἥρωας Διγενής, γιά νά κατατροπώσει τούς Σαρακηνοῦς.

Ἐδῶ εἶναι ό τόπος, ἀπό ὅπου ἤθελε ἕνας ἄλλος μύθος νά βγαίνει ἀπό τούς ἀφρούς ή θεά Ἀφροδίτη. Ἐδῶ τήν ἀπόθεσε -κατά τόν Ὅμηρο- ό Ζέφυρος (ἄρα δέν γεννήθηκε), καί ὅλα ὅσα οἱ μύθοι περιπλεγμένοι μέ ἱστορικά γεγονότα καί γεωγραφικά φαινόμενα μᾶς ὀρίζουν.

Οἱ Μύθοι καί οἱ Γραφές, πού συνθέτουν τήν ἰδιαίτερη καί τήν μοναδική ἱστορία κάθε σπιθαμῆς τῆς Κύπρου, ὅπως καί κάθε γωνιάς τῆς γῆς, πού διαθέτει Ἱστορία...

Ἡ ἀναφορά τοῦ Πίρι Ρείς, γιά τήν Κύπρο, ἀναντίρρητα, διέθετε λεπτομερῆ καταγραφῇ τῶν ἡσυχων λιμανιῶν, τούς κινδύνους τῆς βόρειας ἀκτογραμμῆς, λόγω τῆς συχνῆς κακοκαιρίας πού προκαλοῦσε στήν περιοχή ή ὀροσειρά τοῦ Ταύρου ἀπέναντι στήν Μικρά Ἀσία, ξεχώριζαν τά προλιμάνια, πού ἦταν φυσικοί ὅρμοι, πού προφύλασσαν τά κυρίως λιμάνια ἀπό τή θαλασσοταραχή.

Στό ἔργο του, ὅπως εἶδαμε ἀπό τή μικρή περικοπή τῶν Κειμένων του, παραπάνω, περιγράφει ἄγνωστους κόλπους, ὅπου θά μπορούσαν νά πᾶνε τά πλοῖα σέ περίπτωση τρικυμίας, καί τήν χάραξη τῶν συντομότερων θαλάσσιων δρόμων, πού ἀνοίγονταν γύρω τῆς Κύπρου.

Τό μνημειῶδες πράγματι ἔργο τοῦ Piri Reis ὀλοκληρώθηκε τό 1526 καί διασώζεται σέ ἱστορικές βιβλιοθήκες. Οἱ σύγχρονοι ἐρευνητές «ἔχουν εἰκόνα», γιά ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τούς θαλάσσιους δρόμους, ἰδίως στή λεκάνη τῆς Μεσογείου, ὅπου διαδραματίζονταν οἱ περισσότερες διαπλοκές συμφερόντων, τῶν μεγάλων δυνάμεων καί σήμερα, καί πάντα.

Ἡ ἀναγνώριση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Χαρτογράφου καί τοῦ

Έργου του έγινε για πρώτη φορά, από τον ιδρυτή της σύγχρονης Τουρκικής Δημοκρατίας Kemal Ataturk, μέ οδηγίες του οποίου παράχθηκαν αντίτυπα του παγκόσμιου χάρτη του καί αντίγραφα του έργου του.

Είναι πικρή ειρωνεία τό σημερινό πλοίο του τουρκικού στόλου, πού φέρει τό όνομα του μεγάλου Χαρτογράφου, νά περιδιαβαίνει τίς θαλάσσιες περιοχές, πού μελετοῦσε ό Piri Reis, καί νά προκαλεῖ φόβο, περισυλλογή καί... περίσκεψη, στους γνωρίζοντες.

Η αναφορά τούτη δίνει απλά μία ευκαιρία, νά θυμίσουμε, ότι ή Ιστορία δέν παραγράφεται, ούτε ένταφιάζεται. Η έπιστημονική έρευνα δέν έχει χωρικά ύδατα...

ANNA ΣΤΑΦ. ΒΑΛΑΒΑΝΙΔΟΥ
Δημοσιογράφος/Έρευνητής
στό Ίνστιτούτο Μέσων Μαζικής Έπικοινωνίας
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.
